

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Болгар О.В.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального процесу
факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Одеського державного університету внутрішніх справ*

УДК 342.98

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2022.1.9>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Постановка проблеми. Реалізація проголошеного Конституцією України пріоритету прав і свобод особистості зажадала створення ефективного механізму їх реалізації та захисту, що визначило найважливіші напрямки державно-правових перетворень. З проголошенням соціальної держави в суспільстві робиться заявка на рішучий крок до переходу від принципу «рівності можливостей» до принципу «рівності результатів». Створення умов реалізації проголошених Конституцією прав і свобод особистості вимагає її активної участі в соціальних і економічних процесах, що обумовлює потребу в радикальному системному оновленні правових форм, що опосередковують державно-владний вплив на інститути громадянського суспільства. Проведена в умовах трансформації економічної і політичної систем адміністративно-правова реформа не може бути зведена до оптимізації та адаптації існуючих правових механізмів державного управління стосовно нових умов, бо в основі її лежать принципово інші підходи до побудови нової системи взаємовідносин виконавчої влади та особистості, заснованої на ідеї забезпечення розумного балансу публічних і приватних інтересів. Різке скорочення сфер, що допускають можливість використання прямих адміністративних методів при істотному збагаченні функціональної ролі держави призвело до появи нових правових форм державного управління. На тлі структурно-функціонального реформування системи виконавчої влади особливої актуальності набула одна з форм її реалізації – державна реєстрація, яка знайшла своє застосування в усіх сферах державного управління (економіка, соціальна та адміністративно-політична сфери). Незважаючи на це, сутність і правова природа дер-

жавної реєстрації як форми реалізації виконавчої влади досі не стали предметом детального дослідження в юридичній літературі.

Огляд останніх досліджень і публікацій.

Певним аспектам теоретико-правового дослідження державної реєстрації приділялась увага науковців різних галузей знань. Серед вечних-адміністративістів, які займалися дослідженням цієї проблематики, можна відзначити роботи таких науковців як: В. Авер'янов, О. Андрійко, Д. Бахрах, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, В. Вишняков, В. Галуцько, А. Головач, І. Голосніченко, І. Задоя, С. Ківалов, В. Колпачков, Ю. Тихомиров, О. Шмалій, М. Шульга та ін.

Враховуючи динамічність адміністративного законодавства, а також досить швидкі темпи розвитку та реформування адміністративного права, багато наукових положень частково втратили свою актуальність. Таким чином, цілком обґрунтовано можна говорити про те, що сьогодні необхідним стає системне і фундаментальне дослідження теоретичних і прикладних проблем, пов'язаних з адміністративно-правовим забезпеченням державної реєстрації на основі новітніх теоретико-правових засад.

Формулювання завдання дослідження.

Метою статті є дослідження сучасних теоретико-правових особливостей адміністративних правовідносин в сфері державної реєстрації.

Виклад основного матеріалу. Реєстраційні правовідносини – це врегульовані нормами адміністративно-процесуального права суспільні відносини, учасники яких мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки, що визначаються державою.

Реєстраційні правовідносини – це частина адміністративно-процесуальних відносин, оскільки вони пов'язані з реалізацією

матеріальних правових норм різних галузей права (наприклад, конституційного права, що визначають статус громадських об'єднань; цивільного права, що встановлюють правовий режим нерухомого майна; адміністративного права – надання адміністративних послуг з реєстрації тощо). Як справедливо зазначає В. Авер'янов, державна реєстрація націлена на охорону уповноваженими органами виконавчої влади одного з найважливіших об'єктів державного значення, а саме – на охорону прав і свобод громадян, передбачених Конституцією України. До них відносяться: право громадян на свободу пересування і вибір місця проживання, право на приватну власність, в тому числі на нерухоме майно, право на створення громадських об'єднань і політичній партій. У державній реєстрації виражається публічний інтерес держави, яка прагне забезпечити охорону прав громадян і юридичних осіб на будь-яке благо [1, с. 210].

І. Грицяк, досліджуючи поняття та особливості адміністративно-процесуальних правовідносин, відзначав особливості адміністративно-процесуальних правовідносин, які являють собою передбачений правовою нормою юридичний зв'язок між конкретними суб'єктами, що володіють певними повноваженнями та обов'язками. Ці правовідносини завжди виникають на основі правових норм, і реалізація адміністративно-правових правовідносин забезпечується заходами державного впливу. Але це загальні ознаки будь-яких правовідносин, тому І. Грицяк відзначає спеціальні особливості адміністративно-процесуальних правовідносин [6].

Перша особливість полягає в тому, що адміністративно-процесуальні правовідносини виникають у сфері державного управління. Отже, адміністративно-процесуальні правовідносини, як і матеріальні адміністративно-правові відносини, мають управлінський характер.

Друга особливість полягає в тому, що названі відносини є процесуальними. Якщо перша особливість дозволяє відокремити адміністративно-процесуальні правовідносини від усіх інших, крім матеріальних адміністративно-правових відносин, що виникають у сфері державного управління, то друга особливість дає можливість провести межу між матеріальними і процесуальними адміністративно-правовими відносинами. Управлінський характер матеріальних і процесуальних відносин виявляється фактором, що зближує їх [2, с. 108]. З одного боку, це дозволяє відокремити оби-

два види адміністративно-правових відносин, з іншого – визначити сферу розподілу адміністративно-процесуальних правовідносин.

Однак, адміністративно-процесуальні відносини, маючи спільний з матеріальними адміністративно-правовими відносинами управлінський характер, відрізняються від них рядом ознак, які виражають специфіку адміністративно-процесуальних правовідносин.

Процесуальні адміністративно-правові відносини відрізняються від матеріальних за особливостями виникнення. Для того щоб виникло матеріальне ставлення, необхідні: норма права, юридичний факт, правосуб'єктність. Для виникнення адміністративно-процесуальних правовідносин повинна бути адміністративно-процесуальна норма, і, тільки при наявності одночасно матеріальних і процесуальних адміністративно-правових норм можливе виникнення адміністративно-процесуальних правовідносин.

Мета адміністративно-процесуальних правовідносин, а, так само реєстраційних правовідносин полягає в забезпеченні реалізації приписів матеріальної норми.

Адміністративно-процесуальні правовідносини, зокрема, реєстраційні правовідносини, відрізняються за суб'єктами цих правовідносин. Якщо учасниками матеріальних правовідносин є або можуть бути всі суб'єкти права, то учасниками адміністративно-процесуальних правовідносин тільки спеціально зазначені в законі.

У реєстраційних правовідносинах обов'язковим суб'єктом є орган реєстрації – орган виконавчої влади або певний суб'єкт, якому законом надано повноваження здійснювати відповідні процедури.

Реєстраційні правовідносини передбачають собою правовий зв'язок між органом реєстрації та заявником (фізичною або юридичною) особою. При цьому вони є складними правовідносинами, оскільки для їх виникнення потрібна наявність декількох фактів, які в науці іменуються складним фактичним складом.

Таким чином, для виникнення реєстраційних правовідносин недостатньо тільки звернутися із заявою (простий юридичний факт), а необхідний цілий фактичний склад, комплекс необхідних документів.

Як вірно зауважує І. Жаровська, при публічній реєстрації юридичних осіб і суб'єктів підприємництва в реєстраційні відносини вступають заявники – особи, що звертаються з метою надання їм шуканого права: права на створення

юридичної особи або права на здійснення економічної діяльності, спрямованої на отримання прибутку [7].

Другою стороною правовідносин є реєстратор – орган виконавчої влади чи уповноважений суб'єкт, представлений відповідною посадовою особою. У реєстраційних відносинах владними повноваженнями наділено тільки реєстратора: останній зобов'язаний задовольнити законне клопотання заявника (наприклад, видати заявнику документ про державну реєстрацію та здійснити інші обов'язки); реєстратор має право відмовити в державній реєстрації у випадках, прямо передбачених правовстановлюючим актом, і видати заявнику мотивоване рішення про відмову [9].

Заявник має право оскаржити бездіяльність реєстратора, який не виконує свої обов'язки або ухиляється від їх виконання (у разі недотримання встановлених строків розгляду клопотання заявника).

Дії реєстратора можуть бути обтяжені в процесі реєстраційних відносин (відмова від розгляду клопотання заявника) або за результатами розгляду зазначеного клопотання (у разі оскарження рішення про відмову в державній реєстрації). Оскарження дії (бездіяльності) реєстратора тягне за собою зупинення реєстраційних відносин на строк до винесення судом рішення за скаргою (спори про відмову в державній реєстрації або ухилення від державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності).

Реєстраційні відносини виникають у день подання документів, необхідних для реєстрації прав, органом (установою) юстиції і завершуються у день внесення запису про правочин або право до державного реєстру – з дня внесення зазначеного запису правочин вважається зареєстрованим, а правові наслідки – такими, що настали.

Реєстраційні відносини можуть бути припинені реєстратором прав:

— для з'ясування обставин, що заважають здійсненню державної реєстрації, на терміни і у випадках, визначених законом;

— за клопотанням правовласника або уповноваженої ним на те особи.

Реєстраційні відносини можуть бути припинені також на підставі ухвали або рішення суду, яке заявник або інша зацікавлена особа має право оскаржити.

Разом з тим слід зазначити, що в реєстраційних правовідносинах орган реєстрації наділений владними повноваженнями, проте вони носять

не абсолютний характер, оскільки на виконавчі органи покладаються певні обов'язки. Коли учасники правовідносин наділяються суб'єктивними правами і юридичними обов'язками це характеризує таке поняття як зміст правовідносин. При цьому зазначимо наступне: суб'єктивні права та юридичні обов'язки виникають відповідно до норм права, які визначають коло та обсяг суб'єктивних прав та обов'язків. Якщо норма права надає одному суб'єкту права певне суб'єктивне право, то на іншого суб'єкта покладає юридичний обов'язок, який відповідає суб'єктивному праву і, навпаки, кожному юридичному обов'язку одного суб'єкта відповідає суб'єктивне право іншого суб'єкта.

Правовідносини – це засіб конкретизації норм права. У правовідносинах права і обов'язки завжди конкретні, прив'язані до конкретної ситуації, належать конкретним, названим по імені суб'єктам.

Тому як в теорії права, так і в теорії адміністративного права висловлені дві точки зору на поняття правовідносини. Ці дві позиції висловили Ю. Битяк та В. Гаращук, які зазначили, що згідно з однією з концепцій для адміністративно-правових відносин характерні наступні ознаки:

— виникають в процесі державного управління;

— мають в якості обов'язкового суб'єкта орган державного управління (орган виконавчої влади);

— є відносинами влади-підпорядкування і характеризуються юридичною нерівністю сторін [3, с. 132].

Інша концепція адміністративно-правових відносин також складається з трьох пунктів. Так, зазначені правовідносини:

— виникають у сфері державного управління;

— можуть мати місце між усіма суб'єктами адміністративного права в будь-якому їх поєднанні;

— діляться за співвідношенням прав і обов'язків учасників на дві групи: відносини влади-підпорядкування і відносини рівноправності.

Такий підхід у розгляді адміністративно-правових відносин залишився практично до наших днів.

Поняття адміністративно-процесуальних правовідносин влучно визначив І. Голосніченко, який вважав, що адміністративно-процесуальні правовідносини слід розглядати як такі регульовані правом суспільні відносини, які

складаються з приводу вирішення індивідуально-конкретних справ у сфері державного управління виконавчими і розпорядчими органами державної влади, а в передбачених законом випадках іншими державними органами і громадськими організаціями [5, с. 172].

Вище дано загальне визначення поняття адміністративно-процесуальних правовідносин і після розгляду змісту адміністративно-процесуальних відносин буде зроблена спроба дати більш розгорнуте їх визначення.

Як зазначалося, зміст правовідносин становлять суб'єктивні юридичні права та обов'язки. У реєстраційних правовідносинах суб'єктивні права та юридичні обов'язки нерозривно пов'язані одне з одним. Зміст прав одного суб'єкта можна визначити через обов'язки іншого суб'єкта. Тому суб'єктивні права та юридичні обов'язки можна розглядати з різних позицій. Можна аналізувати права і обов'язки через вид правовідносин. Цілком очевидно, що права і обов'язки громадських об'єднань і органу реєстрації будуть одні, а права і обов'язки органу реєстрації та фізичної особи підприємця будуть іншими.

Суб'єктивні права і юридичні обов'язки виникають у зв'язку з державною реєстрацією певних соціальних благ, але характеризуються вони певними ознаками.

По-перше, вони виникають у сфері державного управління.

По-друге, регулюються спеціальними адміністративно-процесуальними нормами, що містяться в правових актах, що відносяться до даного виду правовідносин.

По-третє, неодмінним суб'єктом даного виду правовідносин є орган реєстрації – орган виконавчої влади, що володіє владними повноваженнями.

По-четверте, суб'єктивні права і юридичні обов'язки залежать від імперативного характеру державної реєстрації (обов'язкова або необов'язкова державна реєстрація).

По-п'яте, не здійснення державної реєстрації не породжує суб'єктивних прав і юридичних обов'язків у сфері реєстраційних відносин.

По-шосте, не здійснення державної реєстрації, у випадках передбачених законом тягне негативні правові наслідки, в тому числі і залучення до адміністративної або кримінальної відповідальності [2, с. 60–71].

По-сьоме, державна реєстрація є єдиним доказом зареєстрованого права.

Головним і основним суб'єктивним правом заявників є їх право звернутися до органу вико-

навчої влади із заявою про державну реєстрацію свого права на набуття статусу юридичної особи, фізичної особи підприємця, створення політичної партії, громадського об'єднання, релігійної та некомерційної організацій та інших організаційно-правових форм діяльності, передбачених законодавством. Це суб'єктивне право громадян і юридичних осіб випливає з Конституції України і ґрунтується на принципах поєднання добровільності і обов'язковості, рівноправності, законності, справедливості і гласності.

Наступним суб'єктивним правом заявника є юридична можливість отримати права юридичної особи, якщо це стосується громадських об'єднань, політичних партій, некомерційних організацій, релігійних організацій, а для інших суб'єктів реєстраційних відносин зареєструвати своє право.

Третю групу суб'єктивних прав заявників складає юридична можливість надати встановлені законом необхідні документи у встановлені терміни. Але це – і правом і обов'язком.

Четверту групу суб'єктивних прав заявників становить можливість мати прапори, емблеми, вимпели та іншу символіку.

П'ята група суб'єктивних прав заявників пов'язана з їх правом отримати документ про державну реєстрацію.

Це загальні суб'єктивні права підприємств, юридичних осіб, громадських формувань, політичних партій, громадян.

Спеціальні права учасників реєстраційних правовідносин визначаються спеціальним законодавством про них.

Обов'язками органу реєстрації, зокрема, є: зареєструвати відповідну юридичну особу, фізичну особу підприємця, або громадянина України іноземного громадянина або особу без громадянства у строки встановлені законом; видати документ про державну реєстрацію або здійснити відповідний запис, напис, штамп, друк у випадках, передбачених законодавством.

Органи, що здійснюють державну реєстрацію прав, несуть відповідальність за своєчасне, повне і точне виконання своїх обов'язків, а також за повноту і справжність наданої інформації про зареєстровані права, необґрунтовану відмову в державній реєстрації прав або ухилення від державної реєстрації прав.

Сьогодні можливо виділити такі основні види реєстраційних правовідносин: правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією громадських формувань; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною

реєстрацією релігійних організацій; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією некомерційних організацій; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією політичних партій; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією актів цивільного стану; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією фізичних осіб підприємців; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією фермерських господарств; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією харчових продуктів, матеріалів і виробів; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією господарських товариств; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією товариств власників житла; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією емісії цінних паперів; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією харчових добавок; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією біологічно активних добавок до їжі; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією шкідливих (забруднюючих) речовин і потенційно небезпечних речовин; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією права власності на нерухоме майно; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією права спільної власності на нерухоме майно; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією права власності на створений об'єкт нерухомості; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією на об'єкт незавершеного будівництва; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією договорів участі в пайовому будівництві; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією сервітутів; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією іпотеки; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією довірчого управління та опіки, пов'язані з нерухомим майном; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією договору міни; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією права власності на землю; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією права постійного (безстрокового) користування землею; правовідносини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією права господарського відання та оперативного управління; правовід-

носини, що виникають у зв'язку з державною реєстрацією рішення державного органу про вилучення земельної ділянки для державних потреб [10].

Реєстраційні відносини розрізняються залежно від правового положення правостановлюючого нормативного акту. Наприклад, між собою в такій залежності розрізняються: Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року № 755-IV; Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 1 липня 2010 року № 2398-VI; Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 1 липня 2004 року № 1952-IV.

Реєстраційні відносини розрізняються за своїм статусом і правовим становищем учасників відносини. Наприклад, суб'єкти, які здійснюють підприємницьку діяльність, підлягають обов'язковій державній реєстрації (імперативний режим реєстраційних відносин), в той же час здійснення суб'єктами підприємницької діяльності без державної реєстрації залежно від суспільно небезпечних наслідків діяння кваліфікується як правопорушення.

Таким чином критеріями класифікації реєстраційних правовідносин являються три критерії: об'єкт; правове становище правостановлюючого нормативного акту; статус і правове становище учасників відносини.

У загальній теорії права зазначається, що об'єктом правовідносин є те, на що спрямовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Ними можуть бути матеріальні і нематеріальні блага. До перших відносяться різного роду предмети матеріального світу, що можуть задовольнити матеріальні потреби суспільства в цілому, окремого колективу або його членів. Так, об'єктами права особистої власності можуть бути житловий будинок, взуття, одяг тощо. До других відносяться явища, здатні задовольнити різного роду культурні, громадські та інші нематеріальні потреби та інтереси суб'єктів права, наприклад життя, здоров'я, честь, гідність, ім'я громадянина, недоторканність житла, таємниця листування, авторство на твори літератури, науки, мистецтва, самі твори духовної творчості тощо [4, с. 204].

Об'єктом правовідносини може бути також результат дій зобов'язаних осіб.

У науці також наголошується, що немає єдності поглядів з приводу того, чи є об'єкт

елементом будь-яких правовідносин або правовідносини можуть існувати без об'єктів [8]. Є певні підстави для визнання другої точки зору. Як приклад можна навести особисті, подружні, сімейні відносини, відносини службові, адміністративні.

Видається, що критеріями класифікації адміністративно-процесуальних правовідносин є не те, на що вони спрямовані: або це в кінцевому підсумку реєстрація матеріального об'єкта або реєстрація нематеріального блага.

Очевидно, що державна реєстрація прав на нерухоме майно відноситься до предметів матеріального світу, а державна реєстрація фізичних осіб, юридичних осіб чи громадських формувань відноситься до нематеріальних благ.

Таким чином, можна сформулювати поняття адміністративно-процесуальних реєстраційних правовідносин.

Висновки. Адміністративно-процесуальні реєстраційні відносини, маючи спільний з матеріальними адміністративно-правовими відносинами управлінський характер, відрізняються від них рядом ознак, які виражають відповідну специфіку. Критеріями класифікації реєстраційних правовідносин являються три критерії: об'єкт; правове становище правовстановлюючого нормативного акту; статус і правове становище учасників відносини. Адміністративно-процесуальні правовідносини в сфері державної реєстрації – це регульовані адміністративно-процесуальним правом суспільні відносини, що складаються у зв'язку з реалізацією суб'єктивного права на матеріальні або нематеріальні

блага (об'єкти), і учасниками яких є, з одного боку – юридична або фізична особа, з іншого – державний суб'єкт реєстрації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авер'янов В. Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / В. Б. Авер'янов. Київ : Факт, 2003. 384 с.
2. Адміністративне право України : навчальний посібник : у 2 т. Т. 1 : Загальне адміністративне право / В. В. Галуцько та ін. Херсон : ПАТ «Херсонська міська друкарня», 2017. 320 с.
3. Адміністративне право України. / Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В. Дьяченко та ін. К.: Юрінком Інтер, 2007. 544с.
4. Адміністративне право України (загальна частина): навчальний посібник / О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, Л. С. Гулак і інші. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2019. 504 с.
5. Голосніченко І.П. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація. К.,1997 448 с.
6. Грицяк І. А. Публічне управління в Україні: становлення за європейськими стандартами. *Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління*. 2010. № 2. С. 5-11.
7. Жаровська І.М. Публічні та приватні інтереси у механізмі сучасної державної влади. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Серія «Правознавство»*. 2010. Вип. 525. С. 33–37.
8. Мариняк Н. М. Діяльність органів публічної влади у сфері надання електронних адміністративних послуг. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 4, vol. 2. Р. 174–181.
9. Оніщик Ю. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти надання адміністративних послуг. *Вісник АПСВТ*. 2018. № 1. С. 62-64.
10. Циганов О.Г. Класифікація адміністративних послуг. *Наука і правоохорона*. 2013. № 1(19). С. 60–66.

Болгар О.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

У статті досліджено сучасні теоретико-правові особливості адміністративних правовідносин в сфері державної реєстрації. Визначено, що реєстраційні правовідносини – це регульовані нормами адміністративно-процесуального права суспільні відносини, учасники яких мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки, що визначаються державою. Констатовано, що реєстраційні правовідносини – це частина адміністративно-процесуальних відносин, оскільки вони пов'язані з реалізацією матеріальних правових норм різних галузей права (наприклад, конституційного права, що визначають статус громадських об'єднань; цивільного права, що встановлюють правовий режим нерухомого майна; адміністративного права – надання адміністративних послуг з реєстрації тощо). Виділено спеціальні особливості адміністративно-процесуальних правовідносин, перша з яких полягає в тому, що адміністративно-процесуальні правовідносини виникають у сфері державного управління, а отже, адміністративно-процесуальні правовідносини, як і матеріальні адміністративно-правові відносини, мають управлінський характер. Друга особливість полягає в тому, що названі відносини є процесуальними. Обґрунтовано, що адміністративно-процесуальні відносини, маючи спільний з матеріальними адміністративно-правовими відносинами управлінський характер, відрізняються від них рядом ознак, які виражають певну специфіку. Зазначено, що процесуальні адміністративно-правові відносини відрізняються від матеріальних за особливостями виникнення; за суб'єктами цих правовідносин. Визначено, що суб'єктивні права і юридичні обов'язки, які виникають у зв'язку з державною реєстрацією певних соціальних благ, характеризуються наступними ознаками: вони виникають у сфері державного управління; регулюються спеціальними адміністративно-процесуальними нормами, які містяться в правових актах, що відносяться до даного виду правовідносин; неодмінним суб'єктом даного виду правовідносин

є орган реєстрації – орган виконавчої влади, що володіє владними повноваженнями; суб'єктивні права і юридичні обов'язки залежать від імперативного характеру державної реєстрації (обов'язкова або необов'язкова державна реєстрація); не здійснення державної реєстрації не породжує суб'єктивних прав і юридичних обов'язків у сфері реєстраційних відносин; не здійснення державної реєстрації, у випадках передбачених законом тягне негативні правові наслідки, в тому числі і залучення до адміністративної або кримінальної відповідальності; державна реєстрація є єдиним доказом зареєстрованого права. Визначено, що критеріями класифікації реєстраційних правовідносин являються три критерії: об'єкт; правове становище правовстановлюючого нормативного акту; статус і правове становище учасників відносини. Запропоновано дефініцію адміністративно-процесуальних правовідносин в сфері державної реєстрації – це регульовані адміністративно-процесуальним правом суспільні відносини, що складаються у зв'язку з реалізацією суб'єктивного права на матеріальні або нематеріальні блага (об'єкти), і учасниками яких є, з одного боку – юридична або фізична особа, з іншого – державний суб'єкт реєстрації.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративне законодавство, державна реєстрація, адміністративно-процесуальні правовідносини, орган реєстрації, акти реєстрації, реєстраційні правовідносини.

Bolgar O.V. ADMINISTRATIVE AND PROCEDURAL LEGAL RELATIONS IN THE FIELD OF STATE REGISTRATION

The article examines modern theoretical and legal features of administrative legal relations in the field of state registration. It is determined that registration legal relations are public relations regulated by the norms of administrative and procedural law, the participants of which have subjective rights and legal obligations determined by the state. It is stated that registration legal relations are part of administrative and procedural relations, since they are related to the implementation of material legal norms of various branches of law (for example, constitutional law, which determine the status of Public Associations; civil law, establishing the legal regime of immovable property; administrative law – provision of administrative services for registration, etc.). Special features of administrative-procedural legal relations are highlighted, the first of which is that administrative-procedural legal relations arise in the sphere of Public Administration, and therefore, administrative-procedural legal relations, like material administrative-legal relations, have a managerial character. The second feature is that these relationships are procedural. It is proved that administrative and procedural relations, having a common managerial character with material administrative and legal relations, differ from them in a number of features that express certain specifics. It is noted that procedural administrative and legal relations differ from material ones in terms of the specifics of their occurrence; by the subjects of these legal relations. It is determined that subjective rights and legal obligations arising in connection with the state registration of certain social benefits are characterized by the following features: they arise in the sphere of Public Administration; regulated by special administrative and procedural rules that are contained in legal acts related to this type of legal relationship; the indispensable subject of this type of legal relationship is the Registration Authority-the executive authority that has authority; subjective rights and legal obligations depend on the mandatory nature of state registration(mandatory or optional state registration); failure to implement state registration does not give rise to subjective rights and legal obligations in the field of registration relations; failure to carry out state registration, in cases provided for by law, entails negative legal consequences, including bringing to administrative or criminal liability; state registration is the only proof of the registered right. It is determined that the classification criteria for registration legal relations are three criteria: the object; the legal status of the title normative act; the status and legal status of the participants in the relationship. The proposed definition of administrative-procedural legal relations in the field of state registration is regulated by administrative – procedural law public relations that develop in connection with the implementation of a subjective right to tangible or intangible goods (objects), and the participants of which are, on the one hand, a legal entity or individual, on the other, a state subject of registration.

Key words: administrative law, administrative legislation, state registration, administrative and procedural legal relations, registration authority, acts of registration, registration legal relations.